

Zenon Grocholewski

Trzecie Sympozjum Prawa Kanonicznego w Słowacji : (Spišské Podhradie, 24-27 sierpnia 1993)

Prawo Kanoniczne : kwartalnik prawno-historyczny 36/3-4, 218-221

1993

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

Vaticanium II do współczesności; 3. posłannictwo osób konsekrowanych: przede wszystkim podkreśla się potrzebę dawania odpowiedzi na wyzwania nowej ewangelizacji. Referent omówił kolejno istotne treści związane z poszczególnymi punktami, podkreślając potrzebę włączenia się także Zakonów Polskich w wypracowanie dokumentu, który później będzie stanowił oparcie dla debaty synodalnej Biskupów. W podsumowaniu dwudniowych obrad Ks. Dziekan wskazał na najważniejsze elementy treściowe wszystkich referatów, podziękował również prelegentom, a także uczestnikom. Z kolei Ojciec Bartoszewski wyraził słowa uznania dla Ks. Dziekana Kałowskiego i Wydziału Prawa Kanonicznego ATK za zorganizowanie tego sympozjum. Niektórzy uczestnicy postulowali potrzebę organizowania dalszych spotkań związanych tematycznie z życiem konsekrowanym.

Ks. Henryk Stawniak SDB

TRZECIE SYMPOZJUM PRAWA KANONICZNEGO W SŁOWACJI (SPIŠSKÉ PODHRADIE, 24 – 27 SIERPNIĄ 1993)

1. Trzecie Sympozjum Prawa Kanonicznego w Słowacji było kontynuacją poprzednich, opisanych już w *Prawie Kanonicznym* 35 (1992) III – IV, 259 – 263, oraz 36 (1993) III,***.

Różniło się ono od poprzednich przede wszystkim tym, iż – mimo że było przeznaczone głównie dla pracowników sądów kościelnych – naczelnym jego tematem nie były kwestie małżeńskie ani procesowe, lecz pozycja różnych osób w Kościele (papieża, biskupów, kapłanów, zakonników, ludzi świeckich).

Organizatorem Sympozjum był Trybunał Metropolitalny w Trnawie wraz z Instytutem Teologicznym w Spišská Kapitula – Spišské Podhradie, afiliowanym do Wydziału Teologicznego Uniwersytetu w Bratysławie. Uczestniczyło w nim około 130 osób ze Słowacji, Czech i Moraw. Godnym podkreślenia jest fakt, że w teczce uczestnika Sympozjum każdy znalazł między innymi opublikowane już akta poprzedniego (odbytego przed rokiem) sympozjum, *Zborník z II. sympózia kanonického práva*, wydane przez Międzydiecezjalne Seminarium Duchowne w Spišská Kapitula (zob. recenzję tychże akt w numerze III – IV/1993 czasopisma *Apollinaris*).

Podczas sesji inauguracyjnej Sympozjum, uczestników przywitał gospodarz miejsca, biskup dr Franciszek Tondra. Przemawiali także: arcybiskup Jan Sokol z Trnawy, metropolita Słowacji, oraz prof. Juraj Švec, rektor Uniwersytetu w Bratysławie. Następnie niżej podpisany sekretarz Najwyższego Trybunału Sygnatury Apostolskiej w dwudziestominutowym wystąpieniu, w języku łacińskim, mówił o związku między prawem kanonicznym i miłością, cytując na ten temat wypowiedzi papieży Piusa XII, Pawła VI oraz Jana Pawła II, ze szczególnym uwzględnieniem tych tekstów, które dotyczą działalności sędowniczej-Kościoła.

Choć miała ona miejsce już po pierwszym referacie, niemniej do części inauguracyjnej należy zaliczyć też uroczystą Mszę świętą, odprawianą wspólnie przez uczestników Sympozjum, w znanym sanktuarium maryjnym na „Mariańska hora” w Levoca, pod przewodnictwem kard. Jana Koreca z Nitry. Na tle przesłanek ekjolozologicznych, Kardynał uwypuklił, w homili, znaczenie studium prawa kanonicznego w perspektywie pastoralnej.

2. Podczas Sympozjum zostało wygłoszonych sześć referatów, po których miały miejsce ożywione dyskusje, zarówno gdy chodzi o podłoże doktrynalne jak też aspekty praktyczne. Każdej sesji przewodniczył któryś z obecnych biskupów.

Tematem pierwszego referatu był *prymat i kolegialność*. Wygłosił go Ojciec Emil Krápka S.J., profesor teologii w Bratysławie. Najpierw zakreślił On aspekt biblijny problemu, uważając go za bardzo istotny. Potem omówił świadectwa tradycji na temat, zwłaszcza Ojców Kościoła. Następnie doktrynę Soboru Watykańskiego I oraz Soboru Watykańskiego II, jak również inne wypowiedzi magisterium Kościoła. W końcu krótko zajął się problemem prymatu i kolegialności w Kodeksie Prawa Kanonicznego.

Następny referat wygłosił ks. prał. dr Daniel Faltin, audytor Roty Rzymskiej (Słowak), na temat *pozycji oraz misji biskupa w Kościele powszechnym a zwłaszcza w Kościele partykularnym*. Po zakreśleniu podstawowych pryncypiów teologiczno-kanonicznych, Prelegent omówił problemy związane z władzą i misją biskupów: nauczania, uświęcania i rządzenia. W części końcowej referatu zajął się pozycją i zadaniem biskupów koadiutorów i pomocniczych.

Wyjątkowo długim był referat Włodzimierza Filo, biskupa pomocniczego i zarazem wikariusza sądowego Trybunału Metropolitalnego w Trnawie. Rozprawiał On o *kapłanach i ich udziale w misji biskupa, dotyczącej nauczania, uświęcania i rządzenia ludem Bożym*. Podkreślił, że fundamentem tego udziału jest jedyne kapłaństwo Chrystusa i jego potrójny wymiar. Powołując się na naukę Soboru Watykańskiego II – według którego „w osobach biskupów, których pomocnikami są kapłani, obecny jest wśród wiernych Pan Jezus Chrystus, Najwyższy Kapłan” (LG 21a) – zaznaczył, że kapłani pomagają biskupowi jako członkowie jego „presbyterium”, oraz zakreślił przede wszystkim zależność kapłanów, w spełnianiu ich posłannictwa, od biskupa, a także konieczność, by biskup uważał kapłanów za swoich braci i przyjaciół, oraz zasięgał ich rady.

Biskup dr Dominik Hrušovský, wikariusz generalny z siedzibą w Bratysławie należącej do archidiecezji Trnawskiej, omówił kwestię *zakonników i ich udziału w życiu Kościoła*. Kolejno przedstawił: a) rolę jaką zakonnicy spełniali w historii Kościoła powszechnego oraz w Słowacji, zwłaszcza w okresie komunizmu; b) znaczenie życia zakonnego w Kościele, powołując się na różne dokumenty na ten temat; c) życie i aktywność osób zakonnych w Kościele lokalnym (w tym punkcie były komentowane odnośnie kanony Kodeksu Prawa Kanonicznego oraz *Mutuae relationes* z roku 1978); d) niektóre problemy pastoralne życia zakonnego w Słowacji (włączenie zakonników do duszpasterstwa parafialnego, reorganizacja nowicjatu, problemy naczelne w sytuacji powstałej na skutek upadku komunizmu, uczestnictwo wszystkich w nowej ewangelizacji).

Powinności i prawa ludzi świeckich w Kościele przedstawił właśnie przedstawiciel laikatu, prof. dr Franciszek Kočiš z Bratysławy. Po nawiązaniu do konstytucji soborowej *Lumen gentium*, przystąpił do analizy odpowiednich norm Kodeksu Prawa Kanonicznego. Wskazał na różne wyrażenia Kodeksu, którymi zostało zasygnalizowane co laicy powinni zachowywać lub respektować. Następnie omówił kolejno: a) powinności i prawa ludzi świeckich jako wiernych (kann. 208–233); b) specyficzne obowiązki i prawa laików (kann. 224–231), wyodrębniając powinności, prawa oraz

powinności które są zarazem prawami, a także sygnalizując możliwość spełnienia przez laików różnych funkcji w Kościele; c) obowiązki, prawa oraz możliwości spełnienia przez laików różnych funkcji według ksiąg III–VII Kodeksu Prawa Kanonicznego. W zakończeniu Prelegent podkreślił konieczność, by ludzie świeccy znali swe prawa, obowiązki oraz możliwości realizowania się w Kościele, co wymaga od nich pogłębionego życia duchowego, etycznego oraz pogłębionej wiedzy.

Ostatni referat dotyczył wprost pracowników sądów kościelnych. Wygłosił go niżej podpisany sekretarz Sygnatury Apostolskiej na temat *Apelacji, ze szczególnym uwzględnieniem spraw nieważności małżeństwa*. Referat składał się z trzech części. Pierwsza z nich dotyczyła przepisów prawa na temat apelacji (wskazanie prawa apelacji, decyzje od których nie można apelować, podmioty którym przysługuje to prawo, przedmiot apelacji, jej mechanizm, terminy, kwestie co do prawa apelacji, apelacja wniesiona do dwóch różnych trybunałów, skutki apelacji, jej zaniechanie oraz zrzeczenie się, apelacja z równoczesnym zaskarżeniem nieważności wyroku). Następnie omówiono przypadki, które są podobne do apelacji lecz apelacją nie są. W trzeciej części poruszono kwestie dotyczące postępowania w stopniu apelacyjnym (tzn. zarówno postępowania specjalnego jak też zwyczajnego rozpatrywania sprawy). Ze względów czasowych Prelegent pominął dwie dalsze części, mianowicie dotyczące apelacji w procesie dokumentalnym oraz w sprawach wpadkowych.

3. Poza tym przedstawiciele następujących sądów kościelnych w Słowacji, w swych komunikatach, zdali sprawozdanie z działalności i problemów tychże sądów.

- pracę Sądu Metropolitalnego w Trnawie omówił ks. prał. F. T r u c, pomocniczy wikariusz sądowy;

- o działalności Sądu Diecezjalnego w Koscicach mówił ks. prał. P. H o l e c;

- w imieniu Sądu Diecezjalnego w Spiżu przemawiał wikariusz sądowy, ks. prał. mgr. M. M a r e k; zatrzymał się On szeroko o problematyce małżeństwa niedopełnionego, stawiając na ten temat różne kwestie, na które następnego dnia odpowiedział niżej podpisany;

- wikariusz sądowy z Nitry, bardzo szeroko omawiał różne kazusy oraz ich aspekty pastoralny;

- problemy i działalność Międzydiecezjalnego Sądu w Pradze przedstawił ks. V. K u l h á n e k, pomocniczy wikariusz sądowy;

- wreszcie o aktywności i trudnościach Sądu Metropolitalnego w Olomouc mówił ks. dr F. P o l á š e k, pomocniczy wikariusz sądowy.

4. Wobec wszystkich uczestników, wspomniany bp. V. F i l o zreferował o pracy nad tłumaczeniem Kodeksu Prawa Kanonicznego na język słowacki, przedstawił trudności jakie były z tym związane oraz podziękował za współpracę specjalistom z różnych dziedzin. Gotowe już tłumaczenie całości rozdał zainteresowanym z prośbą o dalsze ewentualne uwagi.

Podczas Sympozjum miało miejsce także spotkanie pracowników Metropolitalnego Sądu w Trnawie z niżej podpisanym sekretarzem Sygnatury Apostolskiej, oraz z ks. prał. F a l t i n e m, audytorem Roty Rzymskiej, podczas którego przedyskutowano problemy związane ze strukturą i pracą tegoż sądu.

Poza tym na jednym z posiedzeń wybrano nowy zarząd Słowackiego Stowarzyszenia Kanonistów, utworzonego w 1992. Statut tego Stowarzyszenia, przedyskutowany

na uprzednim Sympozjum, został w międzyczasie zatwierdzony przez Konferencję Biskupów Słowackich dnia 29 października 1992. Natomiast Ministerstwo Spraw Wewnętrznych Republiki Słowackiej zarejestrowało to Stowarzyszenie dnia 11 sierpnia 1993. Na posiedzeniu Stowarzyszenia, odbytego podczas omawianego Sympozjum, nadano członkostwo honorowe jednemu z kanonistów zagranicznych, udzielającemu się także w Słowacji.

5. Jest godne uwagi i pochwały, że w Sympozjum wzięła czynny udział większość biskupów słowackich (12 na 15 spełniających ten urząd), choć nie wszyscy z nich mogli być obecni przez cały czas. Toteż i codziennej wspólnej Mszy świętej w katedrze Spiszkiej przewodniczył zawsze jeden z obecnych biskupów, wygłaszając dostosowane do okoliczności kazanie.

Zasługuje na podkreślenie również wymiar społeczny tegoż Sympozjum i zainteresowanie nim. Oprócz wspomnianego Rektora Uniwersytetu w Bratysławie, na Sympozjum był obecny także Pro-Rektor Uniwersytetu w Koscicach oraz inni profesorowie i prawnicy świeccy. Wśród nich także jeden z sędziów Sądu Najwyższego Słowacji. O Sympozjum referowała dość szeroko prasa a także dziennik telewizyjny.

Oceniając więc omawiane Sympozjum z punktu widzenia ściśle eklezyjnego, nie trudno zauważyć jego wydźwięk na różnych szczeblach hierarchicznych ludu Bożego, oraz przejawiający się w nim dalszy wysiłek Kościoła w Słowacji, zmierzający do odnowy struktur, szkolenia kadr i doskonalenia działalności duszpasterskiej po długim okresie opresji komunistycznej. Byłoby ogromnym nieporozumieniem, gdyby pominąwszy tą perspektywę ktoś chciał to Sympozjum oceniać tylko z punktu widzenia wkładu w rozwój wiedzy prawa kanonicznego.

Nie można także nie zauważyć perspektywy społecznej, tzn. zainteresowania jakie Sympozjum wzbudziło w społeczeństwie a więc i zainteresowania prawem Kościoła Katolickiego. W wywiadzie udzielonym jednej z gazet przez wymienionego wyżej Rektora Uniwersytetu w Bratysławie, pytano go między innymi właśnie o naukę prawa kanonicznego na tymże Uniwersytecie.

Należy życzyć naszym przyjaciołom z bratniej Słowacji, by ich wysiłki i duszpasterska prężność wydały pożądanе owoce.

Abp Zenon Grocholewski

ŚWIĘTOŚĆ KANONIZOWANA

Ojcowie Soboru Watykańskiego II w V rozdziale Konstytucji Dogmatycznej o Kościele¹ wyłożyli na nowo naukę o powszechnym powołaniu do świętości (KK 40), realizowanej na różnych drogach (41) i z zastosowaniem specyficznych dla każdej z nich środków (42). Nauka ta ma za swoją podstawę biblijne i teologiczne pojęcie świętości². Naturą świętości jest unia człowieka z Chrystusem, doskonałe z Nim zjednoczenie (39) osiągnięte stosownie do właściwego każdemu powołania i okolicz-

¹ *Sobór Watykański II. Konstytucje, dekryty, deklaracje*. Paris 1967.

² Zob. Misztal H. *Komentarz do Konstytucji apostolskiej „Divinus perfectionis Magister”*. Lublin 1987, s. 10–20.